

บทที่ 3

หลักเกณฑ์การประเมินราคาบุคลากรของไทย

ในเรื่องการประเมินราคาบุคลากรของไทย มาตรา 2 แห่ง พ.ร.บ. สุลกากร พ.ศ. 2469 ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับราคาไว้ ดังนี้ “ราคาอันแท้จริงในท้องตลาดหรือราคาแห่งของอย่างใด นั้น หมายความว่าราคาขายส่งเงินสด (ในส่วนของขาเข้าไม่รวมค่าอากร) ซึ่งจะพึงขายของประเทศ และชนิดเดียวกันได้โดยไม่ขาดทุน ณ เวลา และที่ที่นำของเข้าหรือส่งของออกแล้วแต่กรณี โดยไม่มีหักทอนหรือลดหย่อนราคาอย่างใด” นอกจากนี้มาตรา 2 ซึ่งให้คำนิยามเกี่ยวกับราคาไว้แล้ว ก็ไม่มีมาตราอื่นที่ได้บัญญัติกำหนดวิธีการประเมินราคาเอาไว้ จึงมีปัญหาว่าการประเมินราคาควรจะใช้หลักเกณฑ์อะไรจึงจะชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อไม่มีบทกฎหมายเกี่ยวกับการประเมินราคาไว้โดยตรง ดังนั้นจึงต้องมาพิจารณาหลักกฎหมายมาตรา 4 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

“อันกฎหมายนั้นท่านว่าต้องใช้ในบรรดากรณีซึ่งต้องด้วยบทบัญญัติใดๆ แห่งกฎหมายตามตัวอักษร หรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้นๆ

เมื่อไม่มีบทบัญญัติตามกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ ท่านให้วินิจฉัยคดีนั้นตามคลองจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น

ถ้าและไม่มีจารีตประเพณีเช่นนั้น ท่านให้วินิจฉัยคดีอาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง และถ้าบทบัญญัติเช่นนี้ก็ไม่มีความชี้ชัด ท่านให้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป”

เมื่อพิจารณามาตรา 4 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ข้างต้นแล้วในเรื่องการประเมินราคาบุคลากร กฎหมายบุคลากรของไทยมิได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการประเมินราคาเอาไว้แต่อย่างใด คลองจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นในเรื่องนี้ก็ไม่มี บทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งก็ไม่มี ฉะนั้น หลักที่จะนำมาใช้ในการประเมินราคาจึงมีเพียงอย่างเดียว คือ หลักกฎหมายทั่วไป

หลักกฎหมายทั่วไปในที่นี้หมายถึงหลักกฎหมายที่นานาประเทศใช้กันอยู่ ซึ่งในเรื่อง การประเมินราคาศุลกากรที่นานาประเทศยอมรับกันได้แก่หลักของบริสเซลส์ (BDV) ฉะนั้นจึงถือ ได้ว่าเป็นหลักกฎหมายทั่วไปเกี่ยวกับการประเมินราคา ซึ่งมาตรา 4 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ พณิชย์ จะต้องนำมาใช้บังคับในการประเมินราคาศุลกากร¹

วิธีการประเมินราคาศุลกากรของไทย จึงมีอิทธิพลมาจากระบบบริสเซลส์ ซึ่งมีหลัก การของการประเมินราคาอยู่บนแนวความคิดเชิงอนุมาณ (notional concept) ซึ่งเป็นที่ใช้กันอย่าง แพร่หลาย ทั้งประเทศที่เป็นสมาชิกและที่ไม่ได้เป็นสมาชิกแห่งอนุสัญญาบริสเซลส์ (Brussels Convention on Valuation) ดังจะเห็นได้จากนิยามราคาตามมาตรา 2 แห่ง พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469 ราคาศุลกากร หมายถึง ราคาอันแท้จริงในท้องตลาดที่จะพึงขายของประเภทและชนิดเดียวกัน ได้โดยไม่ขาดทุน ในขณะที่ระบบบริสเซลส์ได้ให้ความหมายของราคาปกติ (normal price) คือ ราคาที่สินค้านั้นพึงขายได้ในตลาดเปิดเพียง ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายที่เป็นอิสระจากกัน สำหรับวัตถุประสงค์ของค่านิยมของราคาเพื่อทำให้ค่านิยมใช้ได้ในทุกกรณีในการคำนวณค่าอากรโดยอาศัย หลักของราคา แนวความคิดนี้จึงเป็นแนวความคิดสำหรับการใช้ทั่วไป และอาจนำมาใช้ได้ไม่ว่า ของนั้น ตามความจริงนำเข้ามาตามสัญญาซื้อขายหรือไม่ และไม่ว่าข้อสัญญาซื้อขายนั้นจะเป็น อย่างไร² ระบบการประเมินราคาศุลกากรของบริสเซลส์จึงสามารถป้องกันไม่ให้ศุลกากรใช้ราคา ขายภายในประเทศผู้ส่งออก เช่น ระบบการประเมินราคาของประเทศแคนาดา หรือ ราคาสินค้าที่ ผลิตขึ้นและขายในประเทศผู้นำเข้า เช่น ระบบการประเมินราคาของประเทศสหรัฐอเมริกา มาเป็น เกณฑ์ในการประเมินราคา ระบบการประเมินราคาของบริสเซลส์จึงเป็นระบบที่อาศัยสูตรอันเดียว กัน ใช้ได้กับการนำเข้าของของนำเข้าทุกชนิด ระบบการประเมินราคาศุลกากรของไทยสามารถแยก ได้ดังต่อไปนี้

¹ วิชาการศุลกากร, การตีราคาสินค้าเพื่อเรียกเก็บอากร, ข่าวสารศุลกากร ปีที่ 2 ฉบับ ที่ 13, (มกราคม พ.ศ. 2520) 46

² เพิ่งอ้าง (กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2520) 102

ตารางแผนภูมิการประเมินราคาบุคลากรของไทย

การประเมินราคาบุคลากรของไทย

ราคาแท้จริงในท้องตลาด
ตามมาตรา 2 แห่ง พ.ร.บ.
บุคลากร พ.ศ. 2489

ราคาประกาศเป็นรายเฉลี่ย
ตามมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนด
พิกัดอัตราบุคลากร พ.ศ. 2530

1. การกำหนดให้ใช้ราคา
นำเข้าสูงสุดตามคำสั่งทั่วไป
กรมบุคลากรที่ 4/2539

2. ราคาสำนักมาตรฐาน
บุคลากร

3. ราคาตาม Price List
ที่ได้รับการรับรองจาก
กรมบุคลากร

4. ของที่มีหลักเกณฑ์กำหนด
ราคาประเมินไว้โดยเฉพาะ

ของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรไทยโดยทั่วไปจะต้องได้รับการประเมินราคาตาม มาตรา 2 แห่ง พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469 เป็นหลัก การใช้ราคาตามมาตรา 2 สามารถจำแนกการ ใช้ออกเป็น 4 กรณี ดังนี้

1. การกำหนดให้ใช้ราคานำเข้าสูงสุดตามคำสั่งทั่วไปกรมศุลกากรที่ 4/2539
2. ราคาสำนักมาตรฐานศุลกากร
3. ราคาตาม Price List ที่ได้รับการรับรองจากกรมศุลกากร
4. ของที่มีหลักเกณฑ์กำหนดราคาประเมินไว้โดยเฉพาะ

สำหรับสินค้าชนิดใดจะอยู่ภายใต้การประเมินราคาใด จะต้องพิจารณาจาก ประเภทของสินค้า ซึ่งตามปกติจะใช้ราคานำเข้าสูงสุดเป็นเกณฑ์ในการประเมินตามคำสั่งทั่วไป กรมศุลกากรที่ 4/2539 เว้นแต่สินค้านำเข้านั้นได้ถูกกำหนดให้อยู่ภายใต้การประเมินราคาตาม ราคาสำนักมาตรฐานศุลกากร หรือราคาตาม Price List ที่ได้รับการรับรองจากกรมศุลกากร หรือ เป็นของที่มีหลักเกณฑ์กำหนดราคาประเมินไว้โดยเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วจึงให้เป็นไปตาม นั้น

นอกจากนี้ของที่นำเข้ามาบางประเภทอาจอยู่ภายใต้การประเมินราคาตาม มาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดศุลกากร พ.ศ. 2503 ซึ่งเป็นราคาประกาศเป็นรายเฉลี่ยที่อธิบดีกรม ศุลกากรมีอำนาจออกประกาศสำหรับสินค้าประเภทใด กำหนดเป็นเงินเท่าใดก็ให้ใช้ราคาที่ประกาศ นั้นเป็นเกณฑ์ในการประเมินอากรแทนราคาแท้จริงในท้องตลาดตามมาตรา 2 แห่ง พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469 โดยไม่คำนึงว่าราคาที่ผู้นำเข้าสำแดงนั้นจะสูงกว่าหรือต่ำกว่าราคาประกาศ ดังนั้น ราคา ประกาศเป็นรายเฉลี่ยตามมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดพิภคอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 จึงเป็นข้อยก เว้นของราคาแท้จริงในท้องตลาดตามมาตรา 2 แห่ง พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469

3.1 ราคาแท้จริงในท้องตลาด (True Market Value)

คำว่า “ราคาแท้จริงในท้องตลาด” มาจากนิยามของราคาตามมาตรา 2 แห่ง พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ.2469 ดังนี้

มาตรา 2 “ราคาแท้จริงในท้องตลาด หรือราคาแห่งของอย่างใดนั้น หมายความว่า ราคายาขายส่งเงินสด (ในส่วนของขาเข้าไม่รวมค่าอากร) ซึ่งจะพึงขายของประเภทและชนิดเดียว

กันโดยไม่ขาดทุน ณ เวลาและที่ที่นำของเข้าหรือส่งของออกแล้วแต่กรณี โดยไม่มีหักทอนหรือลดหย่อนราคาอย่างใด”

ราคาแท้จริงในท้องตลาด หรือราคาแห่งของอย่างใดจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ คือ³

1. ราคาขายส่งเงินสด (ในส่วนของขาเข้าไม่รวมค่าอากร)

1.1 ต้องเป็นราคาขายส่ง ตามปกติการนำเข้าและส่งออกจะเป็นการขายส่งอยู่แล้ว เว้นแต่กรณีที่เห็นได้ชัดและกรมศุลกากรได้วินิจฉัยแล้ว เช่น ของฝากหรือของขวัญเล็กๆ น้อยๆ อาจจะไม่ใช้ราคาขายส่ง

1.2 ต้องเป็นราคาเงินสด หมายถึงราคาซื้อขายที่มีการชำระเงิน ณ เวลาตามที่กฎหมายกำหนดโดยคำนึงถึงเวลาที่พึงชำระเงินในการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งตามปกติวิสัยจะไม่คิดดอกเบี้ยรวมไว้ในราคาซื้อขายด้วย

1.3 ต้องเป็นราคาที่ไม่รวมค่าอากรในด้านของขาเข้า กฎหมายระบุไว้ชัดเจนว่าไม่รวมค่าอากร การที่กฎหมายระบุไว้เช่นนี้ เพื่อให้มีผลเป็นการเก็บภาษีซ้อน เพราะ ณ ที่ที่นำของเข้าภาระภาษีขาเข้าเกิดขึ้นแล้ว

1.4 ค่าสิทธิ (Royalty) หรือค่าตอบแทนอื่นใดที่ตนเองเดียวกันที่ถือเป็นส่วนของราคา ค่าสิทธิที่ต้องนำมารวมในราคา หมายความว่ารวมถึงค่าตอบแทนอื่นใด ที่ตนเองเดียวกันที่เป็นตัวเงิน หรืออาจคำนวณได้เป็นตัวเงินอันเกี่ยวกับของที่นำเข้ามาผลิตตามข้อตกลง หรือนำเข้ามาโดยใช้เครื่องหมายการค้า ชื่อ หรือยี่ห้อของเจ้าของสิทธิในต่างประเทศ หรือการนำเข้าที่ไม่มีเครื่องหมายการค้า ชื่อ หรือยี่ห้อ แต่ใช้เครื่องหมายการค้า ชื่อ หรือยี่ห้อของเจ้าของสิทธิในต่างประเทศ และไม่จะเป็นการจ่ายก่อนหรือหลังการนำเข้าหรือเป็นการจ่ายครั้งเดียวหรือหลายครั้ง หรือเป็นการจ่ายให้แก่ผู้ขายต่างประเทศหรือบุคคลที่สามก็ตาม

³ ชูชาติ อัครโรจน์, ความรู้เรื่องกฎหมายศุลกากร, วารสารศุลกากร ปีที่ 7 ฉบับที่ 51, (พฤศจิกายน-ธันวาคม พ.ศ. 2538) 43

2. ซึ่งจะพึงขายของประเภทและชนิดเดียวกันโดยไม่ขาดทุน

2.1 ในการคำนวณค่าภาษีต้องพิจารณาจากสภาพของที่นำเข้าและส่งออกด้วย ดังนั้น ราคาของประเภทและชนิดเดียวกัน ซึ่งจะพึงขายได้โดยไม่ขาดทุน ย่อมหมายถึง ของอย่างเดียวกันที่เรียกชื่อในทางการค้า (Trade Name) หรือมีเครื่องหมายการค้า (Trade Mark) อย่างเดียวกัน และมีคุณภาพเท่าเทียมกัน ซึ่งพึงขายได้ไม่ต่ำกว่าต้นทุนในการผลิตของมัน¹ หากของมีความแตกต่างกัน เช่น คุณภาพแตกต่างกันการบรรจุหีบห่อแตกต่างกัน เครื่องหมายการค้าแสดงออก ซึ่งความนิยมต่างกัน แต่ราคาที่แตกต่างกัน เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามปกติวิสัยในทางการค้า

2.2 ราคาซึ่งจะพึงขายได้โดยไม่ขาดทุน หมายถึงราคาที่ตามปกติวิสัยอาจขายของนั้นได้โดยไม่ขาดทุน ซึ่งต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ค่าหีบห่อ ค่าบรรจุหีบห่อ ค่าประกันภัย และค่าขนส่งที่จะต้องจ่ายในการนำของนั้นมาขาย ณ เวลาที่กฎหมายกำหนด ซึ่งต้องคำนึงถึงระยะเวลาในการสั่งซื้อหรือระยะเวลาในการดำเนินการตลอดจนค่าขนส่งของมาจนถึง ณ เวลาที่กฎหมายกำหนด ซึ่งต้องพิจารณาตามความเป็นจริง และตามปกติวิสัยที่จะเป็นไปได้ในทางการค้าระหว่างประเทศ

ราคาซึ่งจะพึงขายของประเภทและชนิดเดียวกันโดยไม่ขาดทุน ไม่ว่า ณ เวลาและสถานที่ใด ตามปกติมิได้หลายราคา ในทางปฏิบัติจึงต้องพิจารณาว่าระดับราคาใดควรจะถือได้ว่าเป็นระดับราคาที่อาจจะขายได้โดยไม่ขาดทุน ตามปกติจะใช้ราคาที่สูงกว่าเป็นเกณฑ์ในการประเมิน

3. ณ เวลาและที่ที่นำของเข้าหรือส่งของออกแล้วแต่กรณี

3.1 เวลาที่นำเข้า หมายถึงเวลาที่ถือว่าได้มีการนำเข้าสำเร็จ ซึ่งมีระเบียบปฏิบัติที่แตกต่างกันไป แล้วแต่ว่าจะเป็นการนำเข้าโดยทางอากาศยาน ทางเรือ รถยนต์ หรือรถไฟ เป็นต้น

¹ ล้วน ปางสุข, คำอธิบายกฎหมายศุลกากรและพิกัดอัตราศุลกากร, (กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน จำกัด ป. สัมพันธ์พาณิชย์) น. 3

3.2 ที่ที่นำของเข้า หมายถึง สถานที่กฎหมายให้ถือว่าได้มีการนำเข้า ซึ่งแล้วแต่ว่าจะเป็นการนำเข้าโดยวิธีใด เช่น การนำเข้าโดยทางเรือ สถานที่นำเข้าหมายถึง จุดบนเส้นเขตท่าที่ของเข้ามา สำหรับการนำเข้าทางอากาศยาน ให้ถือที่ที่อากาศยานลงเป็นที่ที่นำเข้า

4. โดยไม่มีหักทอนหรือลดหย่อนราคาแต่อย่างใด

หมายถึงราคาที่ตามปกติวิสัยจะพึงขายเป็นการทั่วไป ไม่ว่าผู้ซื้อจะเป็นผู้ใด หรือเป็นราคาจากผู้ซื้อและผู้ขายไม่มีความสัมพันธ์กันเป็นพิเศษมากไปกว่าการติดต่อทำการค้าขายกันตามปกติวิสัย ส่วนลดอื่นนอกเหนือไปจากที่ผู้ซื้อจะพึงได้หรือให้แก่กัน เนื่องมาจากเหตุอันควรตามปกติในทางการค้าจึงไม่สามารถให้ได้

การใช้ราคาแท้จริงในท้องตลาดตามมาตรา 2 แห่ง พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469 จะต้องใช้ให้สอดคล้องกับคำสั่งทั่วไปกรมศุลกากรที่ 4/2539^๑ ดังต่อไปนี้

คำสั่งทั่วไปกรมศุลกากรที่ 4/2539

เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร พ.ศ. 2530 หมวดที่ 06 บทที่ 06 ข้อที่ 14 ว่าด้วยระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณาราคาที่ใช้ในการประเมินอากรและการตรวจสอบใบขนสินค้าขาเข้า

ด้วยกรมศุลกากรเห็นเป็นการสมควร แก้ไขเพิ่มเติมประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร พ.ศ. 2530 เกี่ยวกับการผ่านพิธีการนำเข้า การพิจารณาราคาที่ใช้ในการประเมินอากรและการตรวจสอบใบขนสินค้าขาเข้าให้เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว รัดกุม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 จึงให้ยกเลิกข้อความในประมวลระเบียบปฏิบัติศุลกากร พ.ศ. 2530 ข้อ 06 06 14 เสียทั้งสิ้น และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

06 06 14 ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณาราคาที่ใช้ในการประเมินอากร และการตรวจสอบใบขนสินค้าขาเข้า

เพื่อให้การพิจารณาราคาที่ใช้ในการประเมินอากร ตามมาตรา 2 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พุทธศักราช 2482 และการตรวจสอบใบขนสินค้าขาเข้าเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงกำหนดระเบียบปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้

คำสั่งทั่วไปกรมศุลกากรที่ 4/2539 (ต่อ)

1. ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณาราคาที่ใช้ในการประเมินอากร

ของที่ไม่มีประกาศราคาเฉลี่ย หรือของที่ไม่มีประกาศราคาสำนักมาตรฐาน
ศุลกากรหรือของที่ไม่มี Price List หรือของที่ไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดราคาประเมินไว้โดยเฉพาะ ให้
พิจารณากำหนดราคาประเมินโดยเรียงลำดับ ดังนี้

1.1 ของที่ชำระอากรตามสภาพเพียงอย่างเดียว หรือของที่ไม่ต้องชำระอากรขาเข้า
ให้รับราคาตามสำแดง

1.2 ของนำเข้านอกจากข้อ 1.1 ให้ใช้ราคานำเข้าสูงสุดไม่เกิน 30 วัน ก่อนหน้า
ของรายที่กำลังพิจารณาราคานั้นเป็นเกณฑ์ในการประเมินอากร

กรณีซื้อและ/หรือบรรทุกผ่านประเทศอื่น ให้เปรียบเทียบราคานำเข้าสูงสุดใน
ลักษณะเดียวกันกับรายที่พิจารณา โดยใช้ราคานำเข้าสูงสุดไม่เกิน 30 วัน นับจากวันนำเข้าของราย
พิจารณาแต่ราคานำเข้าสูงสุดนั้นต้องไม่ต่ำกว่าราคาพึงประเมินในกรณีที่ซื้อโดยตรง

1.3 ของที่มีประกาศราคาสำนักมาตรฐานศุลกากร สำหรับการสั่งซื้อจากประเทศ
กำเนิดโดยตรง หากเป็นการซื้อและ/หรือบรรทุกประเทศอื่น ให้ใช้ราคาประกาศสำนักมาตรฐาน
ศุลกากรดังกล่าวเป็นเกณฑ์ประเมินอากรตามข้อ 06 06 11 เว้นแต่จะมีประกาศราคาสำนักมาตรฐาน
ศุลกากร สำหรับการซื้อและ/หรือบรรทุกประเทศอื่นไว้โดยเฉพาะ

1.4 ราคาของที่มีการนำเข้ามาเพียง 1-2 ครั้ง หรือนำเข้ามาในปริมาณและ/หรือมูลค่า
เล็กน้อย เมื่อเทียบกับรายอื่นที่นำเข้ามาเป็นประจำ หรือปริมาณและ/หรือมูลค่ามาก ราคานั้นไม่
พียงนำมาใช้ในการประเมินอากร

1.5 ของตามคำสั่งซื้อเก่าซึ่งนำเข้ามาในเวลาเดียวกันกับของตามคำสั่งซื้อใหม่
หรือนำเข้ามาภายหลังไม่เกินระยะเวลา 30 วัน และราคาตามคำสั่งซื้อเก่าใช้เป็นราคาประเมิน
อากรอยู่แล้วให้รับราคาดังกล่าวเป็นราคาประเมินอากรได้

3.1.1 การกำหนดให้ใช้ราคานำเข้าสูงสุด

ในการใช้ราคาแท้จริงในท้องตลาดตามมาตรา 2 แห่ง พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469 ในปัจจุบันจะใช้ผ่านคำสั่งทั่วไปกรมศุลกากรที่ 4/2539 โดยกำหนดให้ใช้ราคานำเข้าสูงสุดไม่เกิน 30 วัน ก่อนหน้าของนำเข้าที่คำสั่งพิจารณาราคานั้นเป็นเกณฑ์ โดยกรมศุลกากรจะประกาศราคานำเข้าสูงสุดของของประเภทและชนิดเดียวกันในช่วงระยะเวลา 30 วัน สำหรับเหตุผลในการกำหนดให้ใช้ราคานำเข้าสูงสุดเพื่อให้การพิจารณาราคาที่พึงขายของประเภทและชนิดเดียวกันโดยไม่ขาดทุนเป็นไปในแนวทางเดียวกันและเป็นบรรทัดฐานเดียวกัน เพราะถ้าหากปล่อยให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาแต่ละรายย่อมจะได้ราคาที่แตกต่างกันซึ่งอาจจะไม่เป็นธรรมสำหรับผู้นำเข้าบางรายก็ได้ ดังนั้น เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานเดียวกันในการประเมินราคาของที่นำเข้าประเภทและชนิดเดียวกันกรมศุลกากรจึงกำหนดให้ใช้ราคานำเข้าสูงสุดในช่วงระยะเวลา 30 วัน

ในการใช้ราคานำเข้าสูงสุดตามคำสั่งที่ 4/2539 จะใช้กับของของที่ไม่อยู่ภายใต้ประกาศราคาเฉลี่ยตามมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดพิทักษ์ศุลกากร พ.ศ. 2530 หรือของที่ไม่มีประกาศราคาสถิติมาตรฐานศุลกากร หรือของที่ไม่มี Price List ที่ได้รับการรับรองจากกรมศุลกากร หรือของที่ไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดราคาประเมินไว้โดยเฉพาะ

3.1.2 ราคาประกาศสำนักมาตรฐานศุลกากร

ราคาประกาศสำนักมาตรฐานศุลกากร หมายถึง ราคาศุลกากรขั้นต่ำซึ่งเดิมประกาศโดยกองวิเคราะห์ราคา เพื่อกำหนดราคาขั้นต่ำเป็นเกณฑ์ในการประเมินอากรสำหรับสินค้าประเภทใดประเภทหนึ่งเป็นรายเดือน ก็ให้ใช้ราคาดังกล่าวเป็นเกณฑ์ประเมินอากรสำหรับการนำเข้าในเดือนนั้น ๆ ถ้าราคานำเข้าต่ำกว่าราคาประกาศก็ให้ใช้ราคาประกาศถ้าราคานำเข้าสูงกว่าก็คือเป็นราคาพอใจ แต่จะไม่ใช้ราคานำเข้าที่สูงกว่าเป็นราคาประเมินสำหรับผู้นำเข้ารายอื่น¹ การ

คำสั่งทั่วไปกรมศุลกากรที่ 4/2539 (ต่อ)

1.6 หากปรากฏข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุให้การพิจารณาราคาที่ใช้ในการประเมินอากรไม่เป็นไปตามข้อ 1.1 - 1.5 ให้พิจารณาไปตามความเหมาะสมแล้วแต่กรณี

¹ กฤษฎา ทองธรรมชาติ, ความรู้ทั่วไปว่าด้วยกฎหมายเกี่ยวกับศุลกากร, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บริษัทพิมพ์ดี จำกัด) น. 72 - 73

กำหนดราคาขั้นต่ำกำหนดจากราคานำเข้าสูงสุดในระหว่าง 3 เดือน หรือ 6 เดือนที่ผ่านมา โดยใช้ราคาที่สูงกว่าจากสองราคาเป็นราคาขั้นต่ำ ราคาขั้นต่ำมี 2 ลักษณะคือ²

1) ราคาห้องตลาดเป็นรายเฉลี่ย เมื่ออธิบดีกรมศุลกากรได้กำหนดราคาขั้นต่ำ ซึ่งโดยปกติจะประกาศอย่างเป็นทางการ ราคาที่ประกาศนั้นจะมีความเคร่งครัดมาก และมีความเป็นปัจจุบัน เพื่อควบคุมของที่นำเข้ารายการหนึ่งรายการใด ผู้นำเข้าไม่สามารถโต้แย้งราคานี้ได้

2) ราคาขั้นต่ำที่เป็นทางการน้อยกว่าข้อ 1 ได้แก่ราคาขั้นต่ำที่กำหนดจากข้อมูลที่ได้มาจากกองประเมินอากรและกองวิเคราะห์ราคา

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันไม่มีสินค้าใดอยู่ภายใต้ราคาขั้นต่ำทั้งนี้เนื่องจากกรมศุลกากรได้มีการยกเลิกคำสั่งที่ให้นำราคานำเข้าสูงสุดในช่วงระหว่าง 3 เดือน และ 6 เดือน ซึ่งราคานี้จะนำมาใช้เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบหาราคาขั้นต่ำ โดยกรมศุลกากรให้นำราคานำเข้าสูงสุดในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 30 วัน ตามคำสั่งทั่วไปกรมศุลกากรที่ 4/2539 ดังนั้น จึงไม่มีราคานำเข้าสูงสุดในช่วงระยะเวลา 3 เดือน และ 6 เดือน ที่จะนำมาใช้ได้ จึงเป็นเหตุผลทำให้สำนักมาตรฐานศุลกากรงดประกาศราคาขั้นต่ำ

3.1.3 ราคาตาม Price List ที่ได้รับการรับรองจากกรมศุลกากร

Price List คือ ตารางหรือรายการราคาสินค้าที่โรงงานผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่ายในต่างประเทศจัดทำขึ้นเพื่อแจ้งให้แก่ผู้ซื้อภายในประเทศทราบ โดยผูกพันที่จะขายสินค้าตามราคาและเงื่อนไขที่ปรากฏใน Price List ภายในช่วงระยะเวลาที่กำหนด โดยบริษัทที่นำสินค้าเข้ามาในราชอาณาจักรจะเป็นผู้ยื่น Price List ให้แก่กรมศุลกากรเป็นประจำทุกปีก่อนเริ่มต้นปีใหม่ หรือในทันทีเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงราคาในระหว่างปีทุกครั้งของผู้นำเข้าที่จะอยู่ภายใต้การรับรองจากกรมศุลกากร

² Customs Co-operation Council. Legal and Organization Requirements for the Adoption of the GATT Valuation Agreement by Thailand Including Its Likely Economic and Budgetary Implication. p. II/7

3.1.4 ของที่มีหลักเกณฑ์กำหนดราคาประเมินไว้โดยเฉพาะ

ของที่มีหลักเกณฑ์กำหนดราคาประเมินไว้โดยเฉพาะ หมายถึง ของที่ไม่อยู่ภายใต้การประเมินราคาตามข้อ 3.1.1 , 3.1.2 และ 3.1.3 หรือที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การประเมินราคาตามมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดพิทักษ์ตราศุลกากร พ.ศ. 2530 ของที่มีหลักเกณฑ์กำหนดราคาประเมินไว้โดยเฉพาะจะเป็นของเก่าใช้แล้ว ตัวอย่างเช่น

1. เครื่องกล เครื่องไฟฟ้า และส่วนประกอบของของดังกล่าว รวมทั้งอุปกรณ์และอะไหล่รถยนต์ที่เป็นของเก่าใช้แล้ว
2. รถแทรกเตอร์เก่าใช้แล้ว
3. อะไหล่รถแทรกเตอร์หรือรถยนต์ที่เป็นของเก่าใช้แล้ว

ในการกำหนดราคาประเมินจะคำนวณจากราคาร้อยละของราคาใหม่แห่งของนั้นในปีสุดท้ายก่อนปีนำเข้าเป็นราคาประเมิน

3.2 ราคาท้องตลาดเป็นรายเฉลี่ย

ราคาท้องตลาดเป็นรายเฉลี่ยตามมาตรา 9^๑ แห่งพระราชกำหนดพิทักษ์ตราศุลกากร พ.ศ. 2530 เป็นข้อยกเว้นของราคาแท้จริงในท้องตลาดตามมาตรา 2 แห่ง พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469 โดยอธิบดีกรมศุลกากรมีอำนาจประกาศราคาท้องตลาดเป็นรายเฉลี่ยสำหรับสินค้าบางประเภทเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินอากรแทนราคาแท้จริงในท้องตลาดได้

มาตรา 9 “ของที่ต้องเสียอากรตามราคา อธิบดีกรมศุลกากรจะประกาศเป็นครั้งคราวก็ได้ว่าราคาท้องตลาดเป็นรายเฉลี่ยสำหรับของประเภทหนึ่งประเภทใด กำหนดเป็นเงินเท่าใดให้ถือว่าราคาเช่นว่านี้เป็นเกณฑ์ประเมินอากรในประเภทของที่ประกาศนั้นแทนราคาแท้จริงในท้องตลาด นับแต่วันที่ประกาศเป็นต้นไป จนกว่าจะมีประกาศยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลง”

การกำหนดราคาท้องตลาดเป็นรายเฉลี่ยใช้กับสินค้าบางประเภทเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากสินค้าเข้าชนิดเดียวกันอาจมีราคาแตกต่างกันอย่างมากก็ได้ จนไม่สามารถจะกำหนดราคาตัวเฉลี่ยได้ เช่น นาฬิกาข้อมือ ปากกาหมึกซึม ข้อมือมีราคาที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับเครื่องหมายการค้า หรือยี่ห้อต่างกัน หรือแม้มีเครื่องหมายการค้าเดียวกัน ก็มีราคาแตกต่างกันไปตามคุณภาพ หากกำหนดราคาเฉลี่ยเพื่อเป็นเกณฑ์ในการประเมินอากรขาเข้าไว้เพียงบางประการ เช่น เศษผ้าผืน ตามประกาศลงวันที่ 7 มีนาคม 2505 แก้ไขโดยประกาศกรมที่ 31/2517 และที่ 10/2523 และเมล็ดกาแฟ ตามประกาศกรมที่ 23/2517 หากภายหลังกรมศุลกากรเห็นว่าควรประกาศราคาเฉลี่ยสำหรับสิ่งใด อีกก็จะดำเนินการตามที่เห็นสมควร³

ราคาท้องตลาดเป็นรายเฉลี่ยจึงเป็นราคาที่ปกป้องผู้นำเข้าที่สุจริต เนื่องจากผู้นำเข้าบางรายจะแสดงราคาต่ำ ซึ่งหากไม่มีราคาท้องตลาดเป็นรายเฉลี่ยผู้นำเข้ารายนั้นย่อมได้เปรียบต่อผู้นำเข้าอื่น เนื่องจากมีต้นทุนต่ำ แต่ถ้าหากมีราคาประกาศกรมเป็นรายเฉลี่ยแล้ว ศุลกากรจะใช้ราคาประกาศกรมเป็นรายเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ประเมินอากร แทนราคาซื้อขายจริง โดยไม่คำนึงถึงว่าราคาซื้อขายจริงจะสูงกว่าหรือต่ำกว่าราคาประกาศ⁴ นอกจากนี้ราคาท้องตลาดเป็นรายเฉลี่ยสามารถปกป้องรายได้ของรัฐได้อีกทางหนึ่ง เนื่องจากถ้าศุลกากรใช้ราคาซื้อขายที่แท้จริงตามที่ผู้นำเข้าแสดงไว้ ผู้นำเข้าทุก ๆ รายย่อมต้องการแสดงราคาที่ต่ำเพื่อต้องการเสียภาษีให้น้อยที่สุด

3.3 ค่าใช้จ่ายที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของราคาพึงประเมิน

ในการประเมินราคาศุลกากรไม่ว่าจะเป็นราคาแท้จริงในท้องตลาดตามมาตรา 2 แห่ง พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469 หรือราคาท้องตลาดเป็นระยะเฉลี่ยตามมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนด พิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับของที่ประเมินราคาดังต่อไปนี้ จะต้องนำมา บวกเพิ่มเป็นส่วนหนึ่งของราคาสินค้า เนื่องจากเป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับของของนั้น

³ ล้วน ปางสุข, คำอธิบายกฎหมายศุลกากรและพิกัดอัตราศุลกากร, น. 478

⁴ กฤษฎา ทองธรรมชาติ, ความรู้ทั่วไปว่าด้วยกฎหมายเกี่ยวกับศุลกากร, น. 72 -73

3.3.1 ค่าระวาง (freight charges)

ราคาหรือราคาอันแท้จริงในท้องตลาด ที่จะนำมาคำนวณนั้นต้องเป็นราคา c.i.f. (cost, insurance and freight) กล่าวคือ เป็นราคาที่ได้รวมค่าระวาง ค่าประกันภัย จนถึงท่าหรือที่ที่นำของเข้า ในกรณีที่ราคาซื้อขายเป็นราคา f.o.b. ก่อนที่จะนำไปคำนวณค่าอากรจะต้องบวกค่าระวางเข้าไปด้วย หากไม่มีเอกสารแสดงค่าระวางให้บวกเพิ่ม 10% ของราคา f.o.b. เป็นค่าระวาง

กรณีที่นำเข้าทางอากาศยาน ซึ่งมีลักษณะเป็นสินค้าในทางการค้า ให้รวมค่าระวางทางอากาศยานเข้ากับราคาของและค่าประกันภัยเป็นราคาพึงประเมินเพื่อเรียกเก็บอากรยกเว้นของใช้ส่วนตัว ของขวัญหรือของตัวอย่าง ถ้าบริษัทการบินมิได้คิดค่าระวางจากของของผู้นำเข้าให้คำนวณสุทธกรทำอากาศยานกรุงเทพฯ สอดค่าระวางที่พึงต้องชำระแล้วนำไปรวมเป็นราคาพึงประเมิน¹

3.3.2 ค่าประกันภัย (insurance charge)

ในการประเมินราคาสุทธกรของของที่นำเข้าต้องรวมค่าประกันภัยของของนั้นเข้าไปในราคาเพื่อเป็นฐานในการประเมินภาษีสุทธกรด้วย เนื่องจากราคาที่นำเข้ามาต้องเป็นราคา c.i.f. ในกรณีไม่มีเอกสารแสดงค่าประกันภัยให้บวกเพิ่ม 5% จากราคา

ในเรื่องค่าประกันภัยระบบราคาแกดด์ ตามข้อ 8.2 ไม่ได้บังคับว่าจะต้องบวกค่าประกันภัยเข้าไปในราคาของที่นำเข้าแต่อย่างใด แต่ให้สิทธิภาคีสมาชิกที่จะนำมารวมไว้หรือให้แยกออกจากราคาสุทธกรก็ได้

¹ กล้วย วีระประดิษฐ์, การประเมินสุทธกร, วารสารสุทธกร ปีที่ 2 ฉบับที่ 14, (กันยายน

3.3.3 ค่านายหน้า (commission)

ในกรณีที่ผู้ขายในต่างประเทศส่งของให้ลูกค้าโดยตรง ตามใบสั่งที่ผ่านตัวแทนจำหน่ายหรือคนกลาง ได้จ่ายค่านายหน้าให้แก่ตัวแทนจำหน่ายหรือคนกลาง โดยคิดค่านายหน้าดังกล่าวออกจากลูกค้าด้วย ค่านายหน้านี้จะต้องนำไปรวมกับราคาพึงประเมิน

ในระบบราคาเกดต์ตามข้อ 8.1 ให้นำค่านายหน้ามารวมในราคาที่ได้ชำระจริงหรือราคาที่พึงต้องชำระ ยกเว้นค่านายหน้าจากการซื้อ ซึ่งเป็นค่าธรรมเนียมที่ผู้นำของเข้าจ่ายให้กับตัวแทนของผู้นำเข้า สำหรับการให้บริการในการทำหน้าที่เป็นผู้แทนของผู้นำเข้าในต่างประเทศ ในการจัดซื้อของที่ประเมินราคาอยู่นั้น

3.3.4 ค่าใช้จ่ายสำหรับแผนผัง แบบและเครื่องมือ

ค่าใช้จ่ายสำหรับแผนผัง แบบและเครื่องมือสำหรับสินค้าบางอย่างที่สั่งทำเป็นการเฉพาะรายถือเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนสินค้าและต้องนำไปรวมกับราคาพึงประเมิน

ค่าใช้จ่ายดังกล่าวที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการผลิตและการขายเพื่อส่งออกสำหรับของที่นำเข้าตามระบบราคาเกดต์ ข้อ 8.1 (บี) จะต้องนำมารวมในราคาที่ได้ชำระจริง หรือราคาที่พึงต้องชำระด้วยเช่นกัน

3.3.5 ค่าใบอนุญาต (licence fee)

ของบางอย่างจะต้องเสียค่าธรรมเนียมในการส่งออก และเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้ขายคิดเอากับผู้ซื้อ จึงถือเป็นส่วนหนึ่งของราคาที่พึงต้องนำไปรวมกับราคาพึงประเมินด้วย

3.3.6 ค่าขนย้าย (handling charge)

เป็นค่าใช้จ่ายในการขนย้ายสินค้าจากโรงพักสินค้ามายังท่าเทียบเรือ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในประเทศที่ส่งออก จึงต้องนำมารวมเป็นราคาพึงประเมินด้วย

3.3.7 ค่าดอกเบี้ย (interest)

ราคาหรือราคาแท้จริงในท้องตลาดตามมาตรา 2 แห่ง พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469 จะต้องเป็นราคาขายส่งเงินสด ซึ่งตามปกติจะไม่รวมดอกเบี้ยไว้ในราคาซื้อขายด้วย ในการคิดค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับดอกเบี้ย มีหลักปฏิบัติดังนี้

1. ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏว่าราคาที่สำแดงตามบัญชีราคาสินค้าที่ยื่นต่อกรมศุลกากรเป็นราคา C.I.F. โดยไม่ระบุค่าดอกเบี้ยไว้ แม้จะมีเงื่อนไขในการจ่ายเงินเกิน 90 วันก็ตาม ให้ถือว่าเป็นราคาเงินสด
2. ถ้าเป็นการชำระราคาสินค้าเกิน 90 วัน ตามเงื่อนไขที่ระบุไว้จะมีดอกเบี้ยรวมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม ให้ถือเป็นราคาเงินสด
3. ถ้าเป็นการชำระราคาสินค้าเกิน 90 วัน ตามเงื่อนไขที่ระบุมีรายการดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายตามช่วงเวลาการชำระเงินปรากฏชัดเจน หากสอบหลักฐานเชื่อได้ว่ามีการชำระค่าดอกเบี้ยจริง ก็ให้หักค่าดอกเบี้ยตามอัตราปกติออกเป็นราคาเงินสด
4. หากราคาเงินสดดังกล่าวข้างต้นต่ำกว่าราคาพึงประเมินตามกฎหมายให้ใช้ราคาตามกฎหมายเป็นเกณฑ์ประเมินอากร

3.3.8 ค่าสิทธิ (royalty)

ค่าสิทธิหมายความรวมถึง ค่าตอบแทนอื่นใดทำนองเดียวกันที่เป็นตัวเงินหรืออาจคำนวณได้เป็นตัวเงินอันเกี่ยวกับของที่นำเข้ามา เพื่อผลิตตามข้อตกลงหรือนำเข้ามาโดยใช้เครื่องหมายการค้า ชื่อ หรือยี่ห้อของเจ้าของสิทธิในต่างประเทศ หรือการนำของที่ไม่มีเครื่องหมายการค้า ชื่อ หรือยี่ห้อ แต่ใช้เครื่องหมายการค้า ชื่อ หรือยี่ห้อของเจ้าของสิทธิในต่างประเทศหลังการนำเข้า และไม่ว่าจะเป็นการจ่ายก่อนหรือหลังการนำเข้าหรือเป็นการจ่ายครั้งเดียวหรือหลายครั้งหรือเป็นการจ่ายให้แก่ผู้ขายในต่างประเทศหรือนุคคลที่สามก็ตาม⁷

⁷ เรื่องเดียวกัน

⁷ เรื่องเดียวกัน

ค่าสิทธิถือเป็นส่วนหนึ่งของราคาแท้จริงในท้องตลาด ฉะนั้นผู้นำเข้าจะต้องนำค่าสิทธิมารวมเป็นราคาพึงประเมิน เช่นเดียวกับระบบราคาแกดส์ ข้อ 8.1 (จ) ได้กำหนดให้นำค่าสิทธิมารวมในราคาที่ได้ชำระจริงหรือราคาที่ต้องชำระด้วย

3.4 ส่วนลด (discount)

ส่วนลดที่จะต้องนำมาพิจารณาในการประเมินราคานั้น จะต้องเป็นส่วนลดที่ผู้ขายให้แก่ผู้ซื้อเป็นการทั่วไปไม่เฉพาะเจาะจงบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าจะเรียกชื่อส่วนลดนั้นว่าอย่างไร และเป็นหน้าที่ของผู้นำเข้าที่จะต้องนำหลักฐานมาแสดงว่า ส่วนลดที่ได้รับนั้นเป็นการลดให้โดยทั่วไป ส่วนลดสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.4.1 ส่วนลดที่ยอมให้หักออกจากราคาได้

1. ส่วนลดเงินสด (cash discount)

หมายถึงส่วนลดที่ผู้ขายยอมลดให้เนื่องจากชำระสินค้าเป็นเงินสด ซึ่งผู้ซื้อได้รับทุกคนในทางการค้า

2. ส่วนลดปริมาณ (quantity discount)

หมายถึงส่วนลดสำหรับการสั่งซื้อในปริมาณระดับต่างๆ กัน ซึ่งเป็นประเพณีทางการค้าที่ผู้ขายจะคิดราคาแตกต่างกันตามปริมาณของสินค้าที่สั่งซื้อ โดยทั่วไปจะกำหนดไว้อัตราแน่นอน เช่น

ไม่มีส่วนลดสำหรับการสั่งซื้อสินค้าไม่เกิน 500 อัน

ลด 5% สำหรับสินค้าจำนวน 501-1,000 อัน

ลด 10% สำหรับสินค้าเกิน 1,000 อัน

3.4.2 ส่วนลดที่ไม่ยอมให้หักออกจากราคา

สำหรับส่วนลดที่ไม่ยอมให้หักออกจากราคา มีดังนี้

1. ส่วนลดสำหรับของตัวอย่าง (sample discount)

2. ส่วนลดเพื่อการโฆษณา (advertising expense)

3. ส่วนลดที่ไม่แน่นอน (contingent discount) เนื่องจากเป็นส่วนลดที่ไม่ชัดเจน อาจเกิดขึ้นหรือไม่ก็ได้
4. ส่วนลดชดเชย (compensatory rebates) เนื่องจากเป็นส่วนลดเพื่อชดเชยความบกพร่องของผู้ขาย

สรุปหลักการการประเมินราคาศุลกากรของไทย

จากการศึกษาระบบการประเมินราคาศุลกากรของไทย วิธีการประเมินราคาศุลกากรมีแนวโน้มที่มีลักษณะเป็นการปกป้องผลประโยชน์ของประเทศ กล่าวคือ ในการใช้ราคาแท้จริงในท้องตลาดตามมาตรา 2 แห่ง พ.ร.บ. ศุลกากร พ.ศ. 2469 ในทางปฏิบัติกรมศุลกากรได้กำหนดให้ใช้ราคานำเข้าสูงสุดในช่วงระยะเวลา 30 วัน หรือราคาสำนักมาตรฐานศุลกากร ซึ่งหมายถึงราคาขั้นต่ำของของที่นำเข้าแม้ในปัจจุบันสำนักมาตรฐานศุลกากรไม่มีประกาศราคาดังกล่าวก็ตาม แต่ก็ยังมีอำนาจประกาศราคานั้นได้ หรือการกำหนดราคาท้องตลาดเป็นรายเฉลี่ยตามมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 ล้วนเป็นการปกป้องผลประโยชน์ของประเทศและผู้ผลิตภายในประเทศไม่ให้เกิดความเสียหายจากการนำเข้าของจากต่างประเทศ และเป็นการหารายได้ทางภาษีเข้าสู่รัฐได้ โดยระบบการประเมินราคาศุลกากรของประเทศไทยศุลกากรเป็นผู้กำหนดราคาของสินค้าที่จะนำมาใช้ในการประเมินอากรซึ่งตรงข้ามกับระบบราคาแกดต์ที่ผู้ซื้อและผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคาซื้อขาย ระบบการประเมินราคาศุลกากรของไทยจึงไม่สอดคล้องกับระบบราคาแกดต์และสวนทางกับกระแสการค้าของโลกที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การค้าเสรี ระบบการประเมินราคาศุลกากรของไทยในปัจจุบันจึงเป็นอุปสรรคต่อการค้าระหว่างประเทศ

การที่ประเทศไทยมีรายได้จากภาษีการนำเข้าประมาณ 20% ของรายได้ทางด้านภาษีทั้งหมด ประเทศไทยจึงต้องมีความระมัดระวังในการเปลี่ยนแปลงระบบการประเมินราคา¹ อย่างไรก็ตาม บทบาทของภาษีการนำเข้าในอนาคตจะต้องลดบทบาทลง เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการปรับปรุงโครงสร้างภาษีศุลกากรของไทยให้เหมาะสม เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศ และสอดคล้องกับหลักการอัตราภาษีลดลงตามขั้นตอนการผลิต เพื่อเป็น

¹ Customs Co-operation Council. Legal and Organizational Requirement for the Adoption of the GATT Valuation Agreement by Thailand Including Its Likely Economic and Budgetary Implication., p. I/3

การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการที่ประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization) และได้เสนอลดและผูกพันภาษีไว้กับ WTO ทำให้สินค้าส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีอัตราภาษีลดลงอย่างมาก ซึ่งบางรายการมีอัตราภาษีที่ต่ำกว่าที่ผูกพันไว้ใน WTO

ปัจจุบันประเทศไทยมีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจค่อนข้างสูงเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของโลก และของกลุ่มอาเซียน ซึ่งผู้เขียนจะขอแสดงตารางอัตราการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้

ตารางเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ

อัตราการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ	ปี พ.ศ. 2537	ปี พ.ศ. 2538	ปี พ.ศ. 2539
ไทย	8.7	8.6	8.0
อาเซียน	7.9	7.9	7.3
โลก	3.7	3.7	3.8

จากตารางจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีอัตราการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจที่สูงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการเจริญเติบโตของโลก โดยมีอัตราการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจร้อยละ 8.7, 8.6 และ 8.0 ในปี พ.ศ. 2537, 2538 และ 2539 ตามลำดับ ในขณะที่โลกมีอัตราการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเพียงร้อยละ 3.7, 3.7 และ 3.8 ในปี พ.ศ. 2537, 2538 และ 2539 และจากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีอัตราการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจที่สูงกว่าอัตราการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของบางประเทศในกลุ่มอาเซียนอีกด้วย ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำทางด้านเศรษฐกิจของกลุ่มอาเซียน ประกอบกับในปัจจุบันประเทศไทยมีนโยบายส่งเสริมการส่งออกมากขึ้น ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจไปค่อนข้างมาก โดยปรารถนาให้มีการค้าอย่างเสรี ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์มากขึ้นถ้าหากมีระบบการประเมินราคาศุลกากรที่เหมาะสมกับกระแสการค้าของโลกและระดับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศไทยที่เน้นการส่งเสริมการส่งออก

จากการศึกษาระบบของการประเมินราคาศุลกากรของไทย ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจาก ระบบบริติชเชลส์ ราคาศุลกากรกำหนดจากราคานำเข้าสูงสุดในช่วงระยะเวลาหนึ่ง หรือระบบที่ ศุลกากรเป็นผู้กำหนดราคาของสินค้าที่จะประเมินอากร สินค้าที่นำเข้ามากกว่า 60% ราคาที่สำแดงไว้ จะถูกปรับให้สูงขึ้น⁹ ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงมาก การไม่ยอมรับราคาที่สำแดงไว้นี้ส่งผลให้เกิดข้อขัดแย้ง ระหว่างผู้นำเข้าและศุลกากรที่สูงด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากระบบการประเมินราคาศุลกากรของ ประเทศไทยไม่มีความแน่นอน เกี่ยวกับราคาของสินค้าที่จะต้องเสียอากร ซึ่งเป็นการสร้างปัญหาทาง งบประมาณของผู้นำเข้า และการวางแผนต่อการกำหนดราคาของสินค้าที่จะนำออกขายสู่ท้องตลาด

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าระบบของการประเมินราคาที่ไม่มีความแน่นอน และ ระบบการประเมินราคาตามอำเภอใจย่อมเป็นผลร้ายต่อการค้าระหว่างประเทศ นอกจากนี้ความไม่แน่นอนของระบบการประเมินราคาข้อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการทำการค้าและการลงทุน ในอีกทางหนึ่งระบบการประเมินราคาที่มีความโปร่งใส และสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ ย่อมทำ ให้ทั้งผู้นำเข้าและศุลกากรมีความมั่นใจได้ว่าตนจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่มีอยู่อย่างไร ประเทศ ต่างๆ ทั้งหลายจึงควรนำความตกลงว่าด้วยการประเมินราคาศุลกากรระหว่างประเทศมาใช้ ประเทศ กำลังพัฒนาจะเป็นผู้เสียประโยชน์ จากการไม่นำความตกลงทางการค้าระหว่างประเทศมาใช้ และ จะเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการบังคับใช้ความตกลงแก่คดีได้สำเร็จ¹⁰

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁹ Customs Co-operation Council. Legal and Organizational Requirements for the Adoption of the GATT Valuation Agreement by Thailand Including Its Likely Economic and Budgetary Implication., p. II/10

¹⁰ International Economic Disorder . Essays in North - South Relations by Gerald K. Helleiner.